

renciat: *bidèl* «el bou dins el primer any de vida», *bidèla* 'la vaca de menys d'un any' a tots els pobles de Cardós i V. Ferrera (132-4). Igual a la V. de Bot (Taüll, 1982), i així deu continuar molt enllà Ribagorçana avall, segons índex de topònims: *La bidèla*, partideta avui colgada pel pantà a Casterner de les Olles, i una serra entre Viacamp i Lliterà l'anomenen en aquell poble Serra de *bidèlas* i en aquest de *bedèlas* (1957). Encara que en aquests NLL es pugui sospitar una dissimilació de *Vitella*, sempre hi haurem de veure que allà és coneguda i usada la forma amb *i* per al nom de l'animal. A Calaceit el femení ja és *bedèla* (Casac., 1923).

Sembla que a Mallorca, o almenys en alguna zona de l'illa, usen +*vedella* en un sentit figurat, com 'ensopegada (que pega algú)' o 'traveta, entrebancada (que li fan)'. Encara que falti a tots els diccs, i fonts mallorquines, o de fora, ho deduïm d'un passatge del bon escr. Joan Rosselló, ric en lèxic d'Alaró i pagesia mallorquina: «un centinella fa guarda davant la barreira, amb una llança a la mà; En Davit ja és sobre'l pont, i mentre passa com un llamp, el soldat li vol atravesar la llança entre les cames i fer-li fer una *vadella*; en Davit salta la barana del pont, --- es veuen a l'aire les cames d'en Davit, i tot ell cap avall --- un treia de l'aigua --- el cos inanimat d'en Davit ---» (trad. d'*Ensaigs* de Turguénev, B. *Pop. L'Av.*, 97.8). Designava també una comparsa que figurava en les antigues festes tradicionals de Reus. L' eminent científic Pere Mata que enyora el país natal, c. 1860, després de tants anys de viure a Madrid: «Recordo les costums, les festes i capelles / de barris i carrers, coberts de blancs llençols; / los balls, gegants i focs, los còssos i *vedelles*, / les màscares, los gepes, los mascles i los trons» (*Records de la Pàtria*, v. 67); si imaginem alguna comparsa en forma de vaca saltironant que, com la Patum, anés corrent destarotadament potser una cosa mallorquina anàloga (p. ex. en el Ball dels *COSSIERS* d'Alaró) podria explicar l' acc. que dóna a *vedella* l' alaroner JnRosselló, així com els *coSSIERS* tenen arrel comuna amb els còssos reusencs?

DERIV.: *Vedellada. Vedellam. Vedellar* 'parir la vaca' [1617, Agustí], que el *DAG.* localitza en les comarques al N. de Lleida i Girona, però també és ross. («la vaca ha *bedelât*» Formiguera de Capcir, 1960). *Vedellet. Vedelló. Esvedellar-se* 'malparir la vaca'. De l'it. *vitella* 'pell de vaca o vedella assaonada' s'ha pres *vitella* com a nom d'aquesta pell. De l' acc. figurada 'rovell d'ou' és derivat *vitelli* 'relatiu al rovell'. I els cpts. *bivitelli* i *uni-* (o *mono-*) *vitelli* aplicats a bessons que neixen de dos òvuls diferents, o tots dos d'un mateix.

Vederra, vediguer, iguera, vedilla, V. vit f.

Vedrà, illa adjacent a Eiv.: no té solta semàntica creure que vingui del ll. *veteranus* 'soldat veterà'; i la teoria de Roman i Macabich d'un epítet *veteranus* de Baal és una llegenda etimològica amb petició de principi (que el poblament d'Eivissa fos obra de gent cartaginesa és tan exagerat i quasi tan fals com l'origen

hellènic dels empordanesos); amb Mascaró deixem nota redactada derivant-lo de *VITRUM*, per l'aspecte vitri dels seus murs penyalosos, lluint sempre del vent i onades que els assoten.

Vedrinyans, alta Cerdanya, no és de fiar ni la dada antiga sense *-r-* ni el suposat nom romà (sí que hi ha NPP en *VITR-*) (cf. *Veyrignac* prop de Sarlat, Dordogne; i ací *Vidrà*).

+*VEDRE*, nom pallarès, ribagorçà i pirinenc d'una mena de devesca, que segurament valdria més grafiar *bedre* (com ho he fet a la B-), única grafia que no prejutja l'origen. □ 1.^a doc.: 1518.

El paratge on abunden més els *bedres* és a la vall d'Assua, i els pobles damunt Sort. Allà és on n'hi ha consciència com a mot ben viu, si bé des d'allà n' existeix un coneixement més o menys vague, prolongant-se la zona de certa freqüència toponímica fins a alguns sectors de l'alta Ribagorça, i les valls d'Àneu, Cardós i Ferrera, no sense alguna avançadeta esporàdica fins a l'alt Segre. *Lo Vedro* a Prullans, *La Vedra* a Crus, *Alavedra* a Queralbs, *Estalavedra* a Àreu (veg. *BDC* xxiii, 323); pel SO. el límit extrem sembla formar-lo algun cas toponímic espars que crec recordar-ne, ja no llunyà de la Conca de Tremp, cap al N. de la Coma de *Bedreda* aranesa, en terme de Canejan. Entremig d'aquests llocs n'hi ha d'altres casos. I en resten almenys tres, amb *-o* conservada, amb conspícua fonètica pre-catalana, a les tres puntes extremes de l'àrea: Els *Biedros* a Benasc, partida de prats, *el Bedro* de Prullans, i l'eloqüent *Bedro-forcado* de l'arcaica Vall d'Àneu.

Copio primer les definicions rebudes, al peu de la lletra, puix que estan autoritzades pel fet de ser de gent que ho viu i ho ha viscut; però per això mateix fóra potser perillós resumir-ho, car no hem de descartar que aquests amics tendeixin a fixar-se massa en casos individuals, que els poden haver interessat més; majorment quan es tracta de termes que tendeixen a caure en la categoria de genèrics toponímics o pre-topònims, més que a restar enterament vivaços com apel·latius. «*Bedre*: antic comú que hi ha molt de peixent i ha estat hipotecat: no han pogut pagar la hipoteca i passa a ser propietat d'un altre municipi o d'un particular; però el comú antic continua tenint dret a les herbes durant almenys un període de l'any» (Rialb de N., Joan Lluís, 1961); «és molt corrent com a nom de paratges d'aquest terme i els veïns: tots els que em vénen a la memòria són en pendents obacs» (id., 1960); «un prat molt pendent de *bolká* ['caure-hi de tomballons']: ací no tenim cap *bédre*, però n'hi ha molts a Llarvén i al Batlliu [pocs kms. al S.] Surp 1963; «és un vedat que hi fan anar les vaques un dia de *mól*» Olb 1963.

Consta documentat ja de segles: «la fexa del *vedre* de P. Ricart» en terme de Llessui, i les afrontacions d'aquest terme passaven «per cap del *vedre* de Sta. Ma. de Bernuy», *Spill* de Castellbò, a. 1518 (f^o 117r, 110v). En dos capbreus inèdits de la V. d'Assua, que llegeixo el 1959 a Rialb: «de dita heretat --- M^o Bo-